

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 52/2014-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2015 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Milanom Očkom, advokátska kancelária, Kuzmányho 18, Žilina, vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce [REDACTED] konaných 15. novembra 2014, za účasti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

██████ (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce ██████ konaných 15. novembra 2014. Ako odporcu sťažovateľka označila ██████, ██████, ██████, ██████ (ďalej len „odporca“).

2. Ústavný súd uznesením sp. zn. PL. ÚS 52/2014 zo 17. decembra 2014 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľka namietala, že v súvislosti s priebehom volieb do orgánov miestnej samosprávy obce došlo k závažnému porušeniu Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“ alebo „volebný zákon“). Sťažovateľka konkrétne poukázala na porušenie ustanovení § 30 ods. 2 a 11 zákona o voľbách upravujúcich pravidlá volebnej kampane, ku ktorému malo podľa jej vyjadrenia dôjsť ovplyvňovaním voličov členmi volebných komisií v čase volebného moratória.

Prílohou sťažnosti bola tiež zápisnica miestnej volebnej komisie o výsledku volieb, z ktorej vyplýva, že odporca – zvolený starosta obce dosiahol vo voľbách 782 hlasov, sťažovateľka ako druhá v poradí 736 hlasov, a teda rozdiel v počte získaných hlasov medzi nimi bol 46 platných hlasov.

4. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla: „Členom miestnej volebnej komisie v obci ██████, nominovaný KDĽ, bol brat zvoleného protikandidáta p. ██████, nominovaným za stranu SIEĽ bol ██████... Predsedom a súčasne členom okrskovej volebnej komisie č. 1, nominovaný za politickú úniu SDKÚ, bol p. ██████ a členom tejto volebnej komisie, nominovaným za hnutie KDĽ, bol p. ██████. V deň konania volieb pred samotným aktom výkonu volebného práva a vhoďením hlasovacieho lístku kandidátovi na základe slobodnej voľby menovaní páni ovplyvňovali slobodný výkon volebného práva tým, že priamo pred budovou, v ktorej sídlili obe okrskové komisie a v jej bezprostrednom okolí (napr. na parkovisku pred budovou Obecného úradu)

agitovali v prospech zvoleného protikandidáta, presviedčali prichádzajúcich voličov, aby odovzdali svoj hlas zvolenému protikandidátovi a odhovárali ich od odovzdania hlasu mojej osobe, čím v deň konania volieb priamo ovplyvňovali vôľu jednotlivých voličov.“

5. Sťažovateľkou namietané konanie členov okrskovej volebnej komisie malo pretrvávať počas celého dňa, zintenzívnilo sa však v čase približne od 18.30 do 20.00 h, kedy bol vo volebných miestnostiach značný nárast voličov.

6. Sťažovateľka tiež namietala skutočnosť, že ňou označení členovia volebných komisií neboli nestranní, keďže podľa jej názoru *„skutočnosť, že členom volebnej komisie je blízky príbuzný zvoleného protikandidáta vzbudzuje pochybnosť o vytvorení regulárnych podmienok na slobodné rozhodovanie voličov a to napriek tomu, že členstvo blízkeho príbuzného vo volebnej komisii priamo expressis verbis nezakazuje volebný zákona ani Ústava SR... Blízke príbuzenstvo člena komisie a zvoleného protikandidáta teda bez ďalšieho neguje vyhlásenie o jeho nestrannom výkone funkcie člena komisie z dôvodu nevyvrátiteľnej domnienky totožnosti jeho záujmov a záujmov zvoleného protikandidáta.“*

7. Ovplyvňovanie voličov pred vstupom do volebnej miestnosti v čase volebného moratória možno podľa sťažovateľky považovať za *„porušenie slobodnej súťaže politických síl zakotvenej v čl. 31 Ústavy SR, ktoré deformuje garantovanú rovnosť prístupu občanov k voleným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy SR“*, keďže sťažovateľka ako kandidátka na funkciu starostu *„pred vchodom do budovy Obecného úradu, kde občania mali vykonávať slobodnú voľbu vo volebných miestnostiach, zástupcu, ktorý by prezentoval jej záujmy, nemala“*.

8. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala tiež *„spôsob vedenia volebnej kampane, ktorý nebol v súlade s platnými predpismi a dobrými mravmi“*. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že počas volebnej kampane boli v obci distribuované letáky obsahujúce informáciu, ktorá mohla spôsobiť u sťažovateľky *„poškodenie... cti, dobrej povesti, súkromia, dobrého mena a ... vážnosti v očiach spoluobčanov vedúce k odmietnutiu voliť“* sťažovateľku do funkcie starostu obce.

9. Sťažovateľka v prílohe svojej sťažnosti predložila ústavnému súdu ako dôkaz DVD nosič obsahujúci videozáznam z bezpečnostnej kamery umiestnenej na budove Obecného úradu [REDAKOVANÉ], ako aj snímky sekvencií z tohto videozáznamu. Sťažovateľka tiež predložila fotokópiu letáku, ktorý bol podľa jej tvrdenia v čase pred konaním volieb distribuovaný v obci.

10. Sťažovateľka navrhla vo veci vypočuť ako svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

11. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vyhlási voľby starostu obce [REDAKOVANÉ] konané 15. novembra 2014 za neplatné.

12. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril odporca podaním doručeným ústavnému súdu 14. januára 2015. Odporca vo svojom stanovisku okrem iného uviedol, že tvrdenia sťažovateľky sa nezakladajú na pravde. Za starostu obce [REDAKOVANÉ] odporca kandidoval ako nezávislý kandidát s tým, že nebol dohodnutý so žiadnou politickou stranou alebo hnutím na podpore vo voľbách. K sťažovateľkou namietanému spôsobu vedenia predvolebnej kampane distribúciou volebného letáku sťažovateľkou označeného ako „pamflet“ uviedol, že nevie, o aký leták ide. Poukázal na skutočnosť, že jeho predvolebná kampaň bola zameraná výlučne na prezentáciu jeho osoby ako kandidáta na starostu obce s uvedením jeho volebného programu.

13. Odporca ďalej vo svojom vyjadrení uviedol, že keďže nemal uzatvorenú žiadnu dohodu s politickými stranami SIEŤ, KDH a SDKÚ, nevidí dôvod, prečo by členovia volebnej komisie delegovaní uvedenými politickými stranami agitovali u voličov za to, aby odovzdali svoj hlas vo voľbách starostu jemu.

14. K dôkazom predloženým sťažovateľkou odporca uviedol, že DVD nosič ani snímky sekvencií videozáznamu priemyselnej kamery nepreukazujú, že na snímkach sú

skutočne osoby označené sťažovateľkou, ani to, že tieto osoby agitujú u voličov v jeho prospech, resp. v neprospech sťažovateľky.

15. Odporca tiež poukázal na skutočnosť, že „*predsedom miestnej volebnej komisie v komunálnych voľbách konaných v dňoch 15.11.2014 bol syn sťažovateľky [REDACTED], zapisovateľkou miestnej volebnej komisie bola jej švagriná [REDACTED], členkou okrskovej volebnej komisie č. 1 bola sestra sťažovateľky [REDACTED], členkou okrskovej volebnej komisie č. 2 bola dcéra sťažovateľky [REDACTED]*“.

16. Napokon odporca poukázal aj na skutočnosť, že o priebehu a výsledku volieb bola spísaná zápisnica miestnej volebnej komisie s tým, že podľa jeho informácií táto neobsahovala žiadne skutočnosti týkajúce sa porušenia volebného zákona, pričom „*rodinní príslušníci sťažovateľky, ... ktorí boli členmi okrskových komisií, resp. miestnej komisie... by ani nepripustili stav, že počas volieb by dochádzalo k akémukoľvek porušeniu zákona o voľbách a akékoľvek porušenie zákona o voľbách by určite zaznamenali do zápisnice o priebehu volieb*“.

17. V nadväznosti na svoju argumentáciu odporca konštatoval, že sťažovateľka nepreukázala nezákonnosť volieb starostu, a navrhol sťažnosť v zmysle § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde zamietnuť a priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,73 €.

18. Podaním z 28. januára 2015 sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu doplnila sťažnosť a navrhla vo veci vypočuť ako svedkov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED].

19. Právny zástupca sťažovateľky počas výsluchu svedkov konaného 6. februára 2015 v kultúrnom dome v [REDACTED] doručil ústavnému súdu krátkou cestou 82 nových snímok sekvencií videozáznamu z priemyselnej kamery umiestnenej pred budovou Obecného úradu v [REDACTED].

20. Právny zástupca sťažovateľky doručil ústavnému súdu 16. februára 2015 list označený ako „Doplnenie skutočnosti“ spolu s prílohou „Prezenčná listina z prvého zasadania okrskový volebných komisií pre voľby do samosprávy obcí v [REDAKOVANÉ] dňa 27. 10. 2014“. Na tejto listine chýba podpis pri mene Ing [REDAKOVANÉ] (1. volebný okrsk) a [REDAKOVANÉ] (2. volebný okrsk). Z tejto skutočnosti poukazujúc aj na obsah výsluchu svedkov právny zástupca sťažovateľky odvodzuje, že uvedené osoby nezložili sľub člena okrskových volebných komisií podľa § 11 ods. 5 volebného zákona na ich prvom zasadnutí, pričom „Ďalšie zasadanie okrskových volebných komisií nebolo“. Ďalej sa v liste uvádza, že „Z dôvodu, že o tejto skutočnosti sme sa dozvedeli až po uplynutí lehoty na podanie volebnej sťažnosti... výkon funkcie člena komisie osobami, ktoré nezložili sľub v súlade s ustanoveniami volebného zákona, považujeme za závažné porušenie zákonnosti volebného procesu a preto žiadame, aby Ústavný súd tieto skutočnosti vzal do úvahy, vysporiadal sa s nimi, a teda preskúmal sťažnosťou napadnuté voľby a rozhodol o sťažnosti aj mimo rámca jej petitu v záujme princípu materiálneho chápania ústavnosti v zmysle nálezu ÚS zn. PL. ÚS 96/07 zo 16. apríla 2008, a za týmto účelom si vyžiadal všetky doklady a správy týkajúce sa volieb v obci [REDAKOVANÉ] a vypočul všetkých členov okrskovej volebnej komisie č. 1 a okrskovej volebnej komisie č. 2“.

II.

Skutkové zistenia ústavného súdu

21. Ústavný súd vykonal vo veci dokazovanie oboznámením sa s písomnými podaniami sťažovateľky a odporcu, obsahom listín predložených v prílohe sťažnosti, s obsahom DVD nosiča a snímok sekvencií videozáznamu.

22. Sudca spravodajca na základe poverenia pléna ústavného súdu vypočul 6. februára 2015 podľa § 31 ods. 1 zákona o ústavnom súde v kultúrnom dome v [REDAKOVANÉ] mimo ústneho pojednávania za prítomnosti sťažovateľa, jeho právneho zástupcu a odporcu svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Postupoval

pri tom podľa § 120 ods. 1 druhej vety zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde.

23. Svedok [REDAKOVANÉ] uviedol, že je bratom odporcu. Po nahliadnutí do predložených snímok sekvencií videozáznamu uviedol, že nevie s určitosťou povedať, či sa na týchto snímkach nachádza, keďže sú pomerne rozmazané, pričom po nazretí do snímok lepšej kvality, ktoré krátkou cestou predložil v čase výsluchu právny zástupca sťažovateľky, svedok uviedol, že sa na snímkach nachádza s pravdepodobnosťou 90 %. Svedok ďalej uviedol, že v čase volieb bol členom miestnej volebnej komisie. Počas volebného dňa sa „*pohyboval rôzne*“ a nevie uviesť, kde presne sa v ktorom čase nachádzal. Svedok priznal, že v čase volieb „*s ľuďmi rozprával*“, ale neovplyvňoval voličov, aby volili jeho brata, iba sa „*pozdravil so známymi ľuďmi*“. V priestore pred obecným úradom sa v čase volieb nachádzal, iba ak sa šiel „*prejsť, vyvetrať sa, najesť sa, alebo po veci do auta*“. Z budovy, v ktorej sa konali voľby, nevychádzal iba on, ale aj iní členovia volebných komisií, aj predseda miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ], a to keď si šli kúpiť jesť alebo keď išli za voličmi s prenosnou volebnou schránkou ako „*dohľad nad členmi okrskovej komisie*“, čo mu zabralo asi tri hodiny z celého dňa. Vo vzťahu k volebnému letáku, ktorý mu bol daný na nahliadnutie, uviedol, že tento nepozná a „*nevie, o čo ide*“.

24. Svedok [REDAKOVANÉ] po nazretí do piatich predložených snímok sekvencií videozáznamu uviedol, že minimálne na jednom zo záberov sa nachádza, pričom vo vzťahu k ostatným pripustil možnosť, že ide o jeho osobu. Uviedol, že ako člen miestnej volebnej komisie sa počas volieb „*pohyboval aj vo volebných miestnostiach, aj po vonku, pretože jeho úlohou bolo dozerať na voľby*“. Vo vzťahu k snímke, na ktorej svoju osobu identifikoval, uviedol, že „*nevie o akých ľuďoch ide, nevie povedať, čo tie zábery znamenajú, čo tam robil, či sa s ľuďmi rozprával alebo bol ticho*“. Svedok poprel, že by voličov „*nejakým spôsobom ovplyvňoval alebo s nimi hovoril, koho majú voliť*“, s voličmi komunikoval iba o tom, do ktorej volebnej miestnosti majú ísť, resp. sa s nimi rozprával iba o „*bežných veciach, o rodine a o deťoch, ako sa majú a pod.*“. Na otázku právneho zástupcu

sťažovateľky svedok spresnil, že v súčasnosti pracuje ako prednosta obecného úradu. Svedok sa tiež vyjadril, že k predloženému volebnému letáku nevie nič uviesť.

25. Svedok [REDAKOVANÉ] potvrdil, že bol členom okrskovej volebnej komisie č. 1. Uviedol, že sa spoznáva na troch predložených snímkach sekvencií videozáznamu z dňa volieb, pričom v čase zachytenom na snímkach sa nachádzal v priestoroch pred volebnou miestnosťou z dôvodu, že bol zistiť, *„prečo je dlhý rad voličov a hľadal riešenie, aby ľudia mohli ísť čo najrýchlejšie odvoliť“*. Počas dňa volieb sa z volebnej miestnosti vzdialil asi štyrikrát s prenosnou volebnou schránkou, bol na obede a večeri, ale celkovo sa z volebnej miestnosti vzdialil *„asi desaťkrát“*. Ku komunikácii s voličmi pred volebnými miestnosťami alebo pred budovou obecného úradu uviedol, že voličov *„privítal, a to je všetko“*. Ďalej uviedol, že *„nikoho neovplyvňoval a ani nikomu, ako má voliť, neradil“*. K predloženému volebnému letáku uviedol, že tento pozná, keďže asi dva alebo tri dni pred voľbami ho mal zrolovaný pri smetnom koši.

26. Svedok [REDAKOVANÉ] uviedol, že bol predsedom okrskovej volebnej komisie č. 1. Po nazretí do snímkov sekvencií videozáznamu z dňa volieb uviedol, že na snímkach by mohlo ísť o jeho osobu. Svedok vypovedal, že volebnú miestnosť opustil ojedinele *„iba v prípadoch, keď bolo veľa ľudí, šiel sa pozrieť, aby mohol zariadiť, čo treba, lebo ako predseda dohliadal aj na priestory pred volebnými miestnosťami“*. Uviedol tiež, že *„žiadnym spôsobom voličov neovplyvňoval“*. K predloženému volebnému letáku uviedol, že tento nepozná.

27. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] uviedla, že pri voľbách pôsobila ako zapisovateľka okrskovej volebnej komisie č. 2. Vypovedala, že hoci ona z volebnej miestnosti nevychádzala, niektorí členovia okrskovej komisie áno. Cez otvorené dvere videla pohybovať sa po chodbe [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Odporca bol voliť vo volebnej miestnosti volebného okrsku č. 2, pričom sa tam zdržal a podával si ruky s niektorými ďalšími osobami v miestnosti. Svedkyňa nepočula obsah žiadneho rozhovoru medzi členmi volebných komisií pohybujúcimi sa po chodbe a voličmi. K predloženému volebnému letáku uviedla, že jej syn

študujúci v [REDACTED] takýto leták niekedy v týždni pred voľbami priniesol domov, presný dátum však uviesť nevedela. Uviedla tiež, že nemá vedomosť o tom, kto tieto letáky roznášal.

28. Svedkyňa [REDACTED] uviedla, že je dcérou sťažovateľky a počas volieb bola členkou okrskovej volebnej komisie č. 2. Cez otvorené dvere a cez okno smerujúce na parkovisko pred obecným úradom videla, že členovia miestnej volebnej komisie [REDACTED] a [REDACTED] sa „*takmer vôbec nezdržovali v priestore určenom pre miestnu volebnú komisiu, ale v zádverí obecného úradu, alebo na dolnej chodbe alebo pred budovou obecného úradu a títo dvaja členovia miestnej volebnej komisie a pán [REDACTED] a viacerí iní komunikovali s voličmi, podávali si s nimi ruky*“. Svedkyňa tiež uviedla, že konkrétne nepočula, o čom sa rozprávali uvedení členovia volebných komisií s voličmi. Svedkyňa po nahliadnutí do predloženého volebného letáku uviedla, že tento dobre pozná, keďže ju pohoršil a poškodil nielen ju, ale aj jej rodinu, pričom podľa jej názoru mal tento leták „*velikánsky vplyv na voličov*“. V posledný deň volebnej kampane stretla dve partie ľudí, ktorí roznášali nejaké materiály, pričom si myslí, že mohlo ísť práve o predmetný volebný leták. S istotou to však potvrdiť nevie, keďže roznášané materiály jej tieto osoby odmietli ukázať.

28.1 Svedkyňa počas výsluchu vypovedala aj o skutočnostiach nad rámec sťažnosti a jej dôvodov. Podľa jej tvrdení člen okrskovej komisie č. 2 „*pán Pojezdala stál snáď v rozsahu 70 % času blízko plenty a sledoval hlasovanie voličov a voliči takto mohli nadobudnúť dojem, že volili pod nátlakom*“. Svedkyňa tiež uviedla, že „*je podozrenie, že niektorí voliči, napr. [REDACTED] a [REDACTED] nejakým spôsobom boli odmenení za hlasovanie alebo za účasť jej neznámou osobou alebo pánom Pajkošom*“. Napokon svedkyňa vypovedala, že odporca sa po odvolení dlhodobo zdržiaval na chodbe pred volebnou miestnosťou a „*rozprával sa aj s prichádzajúcimi voličmi, aj s členmi volebných komisií a bránil vstupu, resp. zavádzal voličom pri vstupe do miestnosti, pretože tam stál s rodinnými príslušníkmi*“. Tieto osoby svedkyňa dvakrát upozornila a až potom nastala náprava.

29. Svedok [REDACTED] je synom sťažovateľky a počas volieb pôsobil ako predseda miestnej volebnej komisie. Vypovedal, že [REDACTED] a [REDACTED] sa počas volieb „veľmi málo zdržiavali na určenom mieste pre členov miestnej volebnej komisie, zdržiavali sa v miestach, kde vstupovali voliči do volebných miestností, na chodbách a pred vstupom do obecného úradu“. Bolo to najmä v čase približne o 7.30 h a 19.00 h, keď bol najväčší nával voličov. [REDACTED] a [REDACTED] podávali ruky prichádzajúcim voličom a komunikovali s nimi, pričom svedok ich upozornil na nevhodnosť ich správania. Jeho upozornenie však nerešpektovali. Napriek tomu, že toto ich správanie videl, keďže sa v tom čase tiež nachádzal pred budovou obecného úradu, z obsahu rozhovorov uvedených osôb s voličmi zachytil iba toľko, že sa rozprávali „o niečom v súvislosti s voľbami“. Volebný leták, ktorý mu bol predložený, videl položený na autobusových zastávkach na lavici a podľa jeho názoru bol distribuovaný aj do domácností, keďže jeho spolužiak ho našiel rozmočený pri poštovej schránke.

30. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu nad rámec sťažnosti a jej dôvodov v doplnení podania doručeného ústavnému súdu 16. februára 2015 (bod 20) poukazuje na údajné nezloženie sľubu dvomi členmi okrskových komisií, a teda na skutočnosť, že sa nestali riadnymi členmi týchto volebných komisií, z čoho odvodil potrebu ďalšieho dokazovania a nezákonnosť napadnutých volieb starostu obce.

31. Ústavný súd riadiac sa i koncentračnou zásadou konania vo volebných veciach usúdil, že ďalšie dokazovanie nie je potrebné, pretože v okolnostiach danej veci nemôže priniesť také zistenia, ktoré by mohli mať priamy dosah na výsledky volieb. K vecnej stránke ústavný súd dodáva, že v prípade spochybnenia jedného člena volebnej komisie ([REDACTED]) z jeho svedectva vyplýva, že zložil sľub člena volebnej komisie do rúk predsedu príslušnej komisie [REDACTED], ktorý to tiež ako svedok potvrdil. Ústavný súd je toho názoru, že z predloženej prezenčnej listiny, a teda neúčasti dvoch členov volebných komisií na ich prvom zasadnutí (pokiaľ ide o druhého z nich – [REDACTED], námietka sa objavuje v uvedenom liste prvýkrát), nemožno bez ďalšieho odvodiť nezloženie predpísaného sľubu. Vychádzajúc z ustanovení § 11 ods. 4 a 5 v spojení s § 15 ods. 3 volebného zákona ústavný

súd konštatuje, že predpísaný sľub člena okrskovej komisie nie je nevyhnutné zložiť na prvom zasadnutí a sťažovateľka nepredkladá žiadne indície, že v danom prípade bolo potrebné aplikovať § 11 ods. 4 tretiu vetu volebného zákona upravujúcu zánik funkcie člena komisie a potrebu povolania náhradníka. V tejto súvislosti nemohol ústavný súd opomenúť, že prvé zasadanie okrskových komisií zvolala a viedla práve sťažovateľka ako starostka obce.

III.

Skutkové a právne východiská a závery ústavného súdu

32. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

33. Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.

34. Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

35. Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

36. Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

37. Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Zistená

nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07).

38. Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

39. Z doterajšej stabilizovanej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že jeho právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi.

40. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 38/07). Platí totiž vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (PL. ÚS 74/2011).

41. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd využíva svoju právomoc pri zistení neústavnosti alebo nezákonnosti volieb a vyhlási voľby za neplatné alebo zruší výsledok

volieb podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde iba vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, pričom sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie ustanovení upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94 a PL. ÚS 18/99, PL. ÚS 32/03). Porušenie volebného zákona musí dosahovať takú intenzitu, ktorá v príčinnej súvislosti má za následok nezákonnosť volieb, resp. nezákonnosť ich výsledku (PL. ÚS 14/99, PL. ÚS 32/03). Porušenie ústavnosti a zákonnosti vo fáze samotných volieb môže mať za následok tak vyhlásenie volieb za neplatné, ako aj zrušenie výsledku volieb. Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 32/03).

42. Ústavný súd uplatnil citované východiskové tézy aj pri posúdení námietok sťažovateľky týkajúcich sa sťažnosťou napadnutých volieb starostu obce.

43. Sťažovateľka opiera svoju sťažnosť o tvrdenie, že v priebehu fázy prípravy volieb, ako aj v priebehu volieb došlo k porušeniu pravidiel vedenia volebnej kampane zakotvených v ustanoveniach § 30 ods. 2 a 11 zákona o voľbách, a to:

a) ovplyvňovaním voličov jednotlivými členmi volebných komisií v priestoroch pred volebnými miestnosťami, ako aj na parkovisku pred budovou obecného úradu, v ktorej sa volebné miestnosti nachádzali,

b) šírením volebného letáka, ktorý mal svojím difamujúcim obsahom poškodiť sťažovateľku v očiach verejnosti do tej miery, že sa táto skutočnosť prejavila vo volebnom výsledku sťažovateľky.

44. Ústavný súd posudzujúc tvrdenia sťažovateľky, vyjadrenia odporcu, obsah predložených listinných dôkazov, DVD nosiča s videozáznamom a snímok sekvencií videozáznamu, ako aj výpovedí svedkov vyhodnotil ich dôkaznú silu riadiac sa dôsledne zásadou voľného hodnotenia dôkazov ukladajúcou zhodnotiť každý dôkaz jednotlivo

a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach. Na základe takto vykonaného dokazovania dospel k týmto skutkovým zisteniam a relevantným záverom:

45. Podľa § 30 ods. 1 zákona o voľbách volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

46. Podľa § 30 ods. 2 zákona o voľbách volebná kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

47. Podľa § 30 ods. 11 zákona o voľbách v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí vysielateľ alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

48. K námietke týkajúcej sa ovplyvňovania voličov v priebehu volieb jednotlivými, sťažovateľkou označenými členmi volebných komisií ústavný súd na základe vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že v deň konania volieb sa členovia miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako aj členovia okrskovej volebnej komisie č. 1 [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] opakovane zdržiavali v priestore pred vchodom do budovy obecného úradu. Túto skutočnosť potvrdili vo svojich svedeckých výpovediach tak uvedené osoby, ako aj ďalší vypočutí svedkovia. Rovnako tak zo svedeckých výpovedí, ako aj z obsahu videozáznamu na DVD nosiči bolo možné ustáliť, že medzi uvedenými členmi volebných komisií a voličmi dochádzalo ku vzájomnej komunikácii.

49. Vykonaným dokazovaním sa však nepodarilo žiadnym spôsobom preukázať, čo bolo obsahom komunikácie medzi členmi volebných komisií a voličmi. Svedkovia

██████████, ██████████, ako aj svedok ██████████ akékoľvek ovplyvňovanie voličov v prospech alebo v neprospech niektorého z kandidátov popreli.

50. K obsahu komunikácie medzi sťažovateľkou označenými členmi volebných komisií a voličmi sa nevedeli vyjadriť ani sťažovateľkou navrhnutí svedkovia ██████████, ██████████ a ██████████, keďže žiaden z tejto skupiny svedkov konkrétny obsah rozhovorov členov volebných komisií s voličmi nepočul.

51. Rovnako tak tvrdenia sťažovateľky o ovplyvňovaní voličov členmi volebných komisií nebolo možné potvrdiť ani oboznámením sa s obsahom videozáznamu na DVD nosiči, keďže sa v danom prípade jedná iba o obrazový záznam bez zvukovej stopy.

52. Ústavný súd konštatuje, že záver o tom, že medzi sťažovateľkou označenými členmi volebných komisií a voličmi dochádzalo ku komunikácii na tému voľby konkrétneho kandidáta, nie je možné vysloviť iba s poukazom na to, že sa označení členovia s voličmi počas priebehu volieb skutočne rozprávali. Takýto záver by totiž nemal oporu vo vykonanom dokazovaní a bol by spochybniteľný v neposlednom rade aj tvrdením samotnej sťažovateľky, podľa ktorej ku komunikácii nedochádzalo iba s voličmi prichádzajúcimi voliť, ale aj s voličmi z volebných miestností odchádzajúcimi, a teda s osobami, u ktorých už volebná agitácia v prospech alebo neprospech niektorého z kandidátov nemohla mať žiaden význam.

53. Sťažovateľka tiež spochybnila nestrannosť ňou označených členov volebných komisií, a to na tom základe, že člen miestnej volebnej komisie ██████████ je bratom odporcu a ██████████, ██████████ a ██████████ boli nominantmi politických strán podporujúcich vo volebnej kampani odporcu.

54. Ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej opakovane uviedol, že volebný zákon nezakazuje blízkym osobám kandidátov byť členmi volebných komisií. Inými slovami, samotné členstvo kandidátovej blízkej osoby vo volebnej komisii

samo osebe nemôže byť volebnou vadou (PL. ÚS 98/07). Rovnako tak nemôže byť pochybnosť o nestrannosti členov volebných komisií vyvodzovaná z ich nominácie politickými stranami, pokiaľ ku kreovaniu volebných komisií došlo v súlade s § 14 a § 15 volebného zákona. Spôsob kreovania volebných komisií však sťažovateľka žiadnym spôsobom nespochybnila a nenamietala. Pozornosti ústavného súdu v tejto súvislosti neušlo ani to, že sama sťažovateľka, vytýkajúca odporcovi členstvo jeho brata [REDACTED] [REDACTED] v miestnej volebnej komisii, mala blízkych príbuzných tak v miestnej volebnej komisii, ako aj v oboch okrskových komisiách.

55. Ústavný súd v súvislostiach výsledkov vykonaného dokazovania poukazuje na svoj judikovaný názor, podľa ktorého nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi (napr. PL. ÚS 6/2011).

56. V rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd uviedol, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné. Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred ústavným súdom, môže to viesť k spochybňovaniu parlamentnej demokracie a inštitútu volieb. Vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku z dôvodu nepatrného porušenia ustanovení zákona o voľbách totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami (obdobne PL. ÚS 19/94).

57. Dokazovaním preukázaná opakovaná neprítomnosť členov okrskovej volebnej komisie vo volebnej miestnosti, nezdržiavanie sa členov miestnej volebnej komisie v priestoroch na to určených, ako aj ďalšie svedkami tvrdené nedostatky v priebehu volieb podľa názoru ústavného súdu síce nesvedčia o riadnom a svedomitom plnení si povinností členov volebných komisií v súlade so sľubom člena volebnej komisie podľa § 11 ods. 5 volebného zákona, avšak tento druh nedostatkov volebného procesu bolo možné odstrániť iba v aktuálnom čase, a to predsedami alebo členmi jednotlivých volebných komisií.

Navyše, výhrady voči priebehu volieb prezentované sťažovateľkou v sťažnosti, ale ani nedostatky volebného procesu popísané svedkami, najmä predsedom miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ], členkou okrskovej volebnej komisie č. 2 [REDAKOVANÉ] alebo zapisovateľkou okrskovej volebnej komisie č. 2 [REDAKOVANÉ] sa žiadnym spôsobom nepremietli do obsahu zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb, ktorá bola podpísaná členmi miestnej volebnej komisie bez výhrad.

58. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za vhodné pripomenúť, že funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahradzovať, prípadne doplňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov (PL. ÚS 3/2010).

59. Druhou okolnosťou, ktorá podľa názoru sťažovateľky bola spôsobilá spochybníť platnosť volieb starostu v obci [REDAKOVANÉ], bol spôsob vedenia volebnej kampane, v rámci ktorej mal byť v obci distribuovaný volebný leták obsahujúci informáciu spôsobilú poškodiť česť, dobrú povesť, dobré meno a vážnosť navrhovateľky. Táto skutočnosť mala mať podľa sťažovateľky za následok rozhodnutie voličov nevoliť sťažovateľku do funkcie starostu obce.

60. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom predmetného letáku a konštatuje, že naozaj nejde o difamujúci volebný leták atakujúci nielen sťažovateľku, ale aj jej rodinu. Z hľadiska formy a obsahu predmetný leták už na prvý pohľad presahuje primeranú mieru kritiky, s ktorou sa musí kandidát na funkciu starostu v rámci volebnej kampane vyrovnávať a ktorú musí byť pripravený znášať.

61. Sťažovateľka však osobu, ktorú pokladá za tvorca predmetného volebného letáku, v sťažnosti neoznačila a tvorca či distribútor letáku nebol zistený ani vykonaným dokazovaním. Za tejto situácie bol teda zrejmý iba obsah samotného letáku a skutočnosť, že leták bol v obci šírený, a to najmä na autobusových zastávkach alebo pri opľotení rodinných domov v obci. Z ničoho ale nevyplýva hodnoverné preukázanie toho, kto tieto letáky

vyhotovil, koľko takýchto letákov a v akom čase bolo distribuovaných voličom obce [REDACTED], t. j. skutočnosti preukazujúce príčinnú súvislosť medzi namietaným volebným letákom a výsledkom volieb.

62. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľky v ostatnom doplnení sťažnosti (pozri bod 20, 30 a 31), ústavný súd uzatvára, že aj v prípade preukázania nezákonnej účasti v dôsledku nezloženia predpísaného sľubu jedného člena v každej z oboch sedem členných okrskových komisií by nebolo možné z tohto dôvodu vyhlásiť napadnuté voľby starostu obce za neplatné jednak preto, že tieto komisie mali celkovo sedem členov a ich počet by neklesol pod minimálny počet päť členov (§ 15 ods. 2 volebného zákona), ale najmä z dôvodu absencie akejkolvek príčinnej súvislosti s ostatnými dôvodmi sťažnosti. Pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že posúdenie tejto námietky nesúvisí s jeho nálezom sp. zn. PL. ÚS 96/07 tak, ako sa sťažovateľka domnieva.

63. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat, ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi (m. m. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011).

64. V súvislostiach vykonaného dokazovania preto ústavný súd konštatuje, že dôkazmi predloženými sťažovateľkou vo volebnej sťažnosti, ako ani ďalším vykonaným dokazovaním sa dôvodnosť námietok sťažovateľky nepreukázala.

65. Z týchto dôvodov bolo potrebné o tejto sťažnosti rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

66. Právny zástupca odporcu uplatnil v konaní náhradu trov konania.

67. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Vzhľadom na charakter

predmetného konania ústavný súd rozhodol, že odporcovi náhradu trov konania nepriznal (napr. PL. ÚS 116/07).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V [REDACTED] . februára 2015